

Mit ünnepelünk december 13-án?

A Gergely-naptár bevezetése előtt december 13., azaz Luca napja volt az év legrövidebb napja, így számos népszokás, hagyomány fűződik hozzá. A legismertebb talán a Luca széke, a kifejezést az igen lassan készülő dolgokra is szokták használni.

Szent Lúcia, avagy Luca a hagyomány szerint a 3. században élt Szicíliában. A gazdag családból származó keresztény lány vagyonát szétosztotta a szegények között, s inkább a vértanúhalált választotta, mint hogy férjhez menjen. Az 5. századtól tisztelt vértanú szűz a vakok, szemfájósok, torokfájástól szenvedők és a menyasszonyok védőszentje, ünnepének december 13-át tették meg.

A téli napforduló - s vele együtt Luca is - aztán a néphitben a boszorkányok napja lett, mert a hosszú éjszaka miatt a gonosz erők ilyenkor árthatnak legtöbbit varázslataikkal.

A naphoz számos hiedelem és népszokás kapcsolódik. A tél közepének tartották, a nők számára úgynevezett dologtiltó nap volt. A néphit a jóságos mellett a boszorkányos Lucát is ismerte, aki a neve napján végzett munkát (tűzgyújtást, kenyérsütést, mosást) megbüntette, bevarrta a tyúkok "tojókáját". Nem volt szabad fonni, szőni sem, mert úgy tartották, Luca összekeveri a fonalat, kóccá változtatja, és kócot tesz a vétséget elkövető eszének helyére.

Luca-nap estéjén és éjszakáján megengedett volt a tréfálkozás, de még a lopkodás is. Az udvari kútból vizet csentek, nem egy udvar reggelre kapu nélkül maradt, ezt a fiatal legények vagy a szomszédba vitték, vagy a ház tetejére rakták. Időjósító nap is volt, ettől kezdve tizenkét napig, karácsonyig figyelték az időjárást, s minden nap a következő év egy-egy hónapjára nézve adott útmutatást.

Szokás volt az is, hogy egy cserépbe búzát vetettek, s ha karácsonyig minden szem kikelt, akkor a következő évben bőséges termésre lehetett számítani. Fialat legények és leányok kis csoportokban házról házra járva lucáztak, "kotyoltak", rigmusokkal megvarázsolták a tyúkokat, hogy jó tojók legyenek.

E napon lucapogácsát is sütöttek, amelybe fémpenzt rejtettek a baromfi szaporodása érdekében. Másutt tollakat szúrtak a sült pogácsába, s akié a legjobban megégett, az a következő tollaspogácsa-sütést már nem élte meg. Szerelmi varázslás is tapadt e naphoz: a lány Lucától karácsonyig minden nap almába harapott, majd az utolsó falattal az utcára ment, és az első szembejövő fiú lett a férje. Aki szép akart lenni, a Luca napján vízbe tett almából evett, s abban a vízben mosdott.

Fehér Jázmin 6.b

Landerhegyi Sportiskolai Általános Iskola